

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА**

Факультет економіки і підприємництва

Кафедра підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

Допущено до захисту
“_____” _____ 2024 р.
Зав. кафедри, д.е.н., професор
_____ **Соколюк С.Ю.**

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
МАГІСТРА**

**Оцінка забезпеченості основними засобами та обґрунтування напрямів
підвищення ефективності їх використання у ТОВ "Велетень"
Сумської області**

Виконав – студент 2 курсу, гр. 21м-3-пт
освітньої програми «Підприємництво та
агротрейдинг»
спеціальності 076 Підприємництво та
торгівля

Сисман Іванна Володимирівна
Науковий керівник – д.е.н., професор
Сергій СОКОЛЮК

Умань – 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА

Факультет економіки і підприємництва
Кафедра Підприємництва, торгівлі та біржової діяльності
Освітня програма Підприємництво та агротрейдинг
Спеціальність 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

“ _____ С.Ю. Соколюк
(підпис) (ініціали, прізвище)
” 2023р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Студенту Сисман Іванні Володимирівні
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Оцінка забезпеченості основними засобами та обґрунтування напрямів підвищення ефективності їх використання у ТОВ "Велетень" Сумської області

Керівник роботи Непочатенко Олександр Анатолійович., к.е.н., доцент
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по університету від “ ” 20 року №

2. Строк подання студентом роботи 02.12.2024
3. Вихідні дані до роботи – річні звіти досліджуваного підприємства, науково-економічні праці зарубіжних і вітчизняних вчених-економістів, програми і плани розвитку різних підприємств та установ та інше.

4. Перелік питань, які потрібно розробити
1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА
 2. ОЦІНКА СТАНУ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА
 3. НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

- ## 5. Перелік графічного матеріалу

Робота містить 7 рисунків та 19 таблиць

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали посадаконсультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	Завданнярий няв

7. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Строк виконання етапів проекту	Примітка
1.	Вибір теми кваліфікаційної роботи	10-21.10.2023	
2.	Одержання індивідуального завдання	23.10.2023	
3.	Складання календарного плану написання кваліфікаційної роботи	25.10.2023	
4.	Підготовка до виконання кваліфікаційної роботи - підбір та вивчення літератури - участь у виконанні науково-дослідних робіт - виконання курсових робіт	Впродовж навчання	
5.	Уточнення теми кваліфікаційної роботи та календарного плану-графіка, виходячи зі специфіки базового підприємства, установи	02.2024	
6.	Підготовка: - першого розділу - другого розділу - третього розділу - висновків	01.-03.2024 04.-08.2024 09.-10.2024 11.2024	
7.	Доопрацювання кваліфікаційної роботи з урахування зауважень наукового керівника	29.11.2024	
8.	Написання та оформлення роботи в остаточному варіанті	01.12.2024	
9.	Перевірка роботи на академічний плагіат	06.12.2024	
10.	Одержання відгуку наукового керівника	08.12.2024	
11.	Попередній захист роботи на кафедрі	11.12.2024	
12.	Затвердження роботи завідувачем кафедри	11.12.2024	
13.	Одержання рецензії	12.12.2024	
14.	Захист кваліфікаційної роботи	15.12.2024	

Студент

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Реферат
на кваліфікаційну роботу магістра
Уманського національного університету садівництва
студента 21м –з-пт групи Сисман Івanni Володимирівни на тему «Оцінка
забезпеченості основними засобами та обґрунтування напрямів
підвищення ефективності їх використання у
ТОВ "Велетень" Сумської області»

Діяльність підприємства нерозривно пов'язана з наявністю та використанням основних засобів, які повинні характеризуватися відповідним складом та структурою для здійснення процесу виробництва. Для забезпечення конкурентоспроможності підприємства та отримання необхідної величини прибутку необхідно здійснювати постійний аналіз ефективності використання основних засобів та досліджувати фактори, які впливають на цю зміну.

Питання ефективності використання є досить актуальним, адже від нього залежить життєдіяльність підприємства, тому в даній статті ми проведемо подальше дослідження даної проблеми та узагальнемо отримані результати.

Метою дослідження є теоретико-методичних підходи і науково-прикладні напрями вивчення забезпечення підприємства основними засобами та визначенні шляхів підвищення ефективності їхнього використання.

Об'єктом дослідження виступає процес ефективного забезпечення основними засобами сільськогосподарського підприємства.

У процесі виконання даного дослідження було використано сукупність загальних та специфічних наукових методів: порівняльний аналіз для визначення оцінки та критеріїв ефективності управління складовими економічної безпеки підприємства, наукового узагальнення - для формування завдань наукового дослідження.

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел.

У вступі зазначені об'єкт дослідження, методи дослідження та джерела інформації.

У першому розділі висвітлені теоретико-методологічні основи формування та використання основних засобів.

У другому розділі проаналізований фінансово-економічний стан досліджуваного підприємства. Проведена оцінка підприємницької діяльності та конкурентоспроможності досліджуваного підприємства.

У третьому розділі запропоновані напрями удосконалення економічної безпеки на підприємстві.

Ключові слова: конкурентоспроможність підприємства, підприємницька діяльність, бізнес-середовище, реклама

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА СТАНУ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА

2.1 Організаційно-економічна характеристика ТОВ «Велетень»

2.2 Аналіз фінансового стану сільськогосподарського підприємства

2.3 Аналіз фінансового стану сільськогосподарського підприємства

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

ВСТУП

Актуальність теми роботи полягає в тому, що основні засоби відіграють дуже важливу роль у досягненні цілей фінансово-господарської діяльності сільськогосподарського підприємства. Якщо основні засоби простоюють і не використовуються належним чином, це впливає на довгострокову стійкість підприємства, що може вплинути на ліквідність, платоспроможність і прибутковість фінансово-господарської діяльності. Неефективний фінансовий менеджмент основних засобів призводить до величезних фінансових витрат. Тому є потреба в підприємства в оцінці ефективності фінансового менеджменту основних засобів. Підбір різних основних засобів, необхідних для створення потрібних виробничих потужностей і прийняття рішень щодо визначення рівня питомої ваги основних засобів в структурі активів є важливим рішенням, яке підприємство приймає для безперебійного здійснення фінансово-господарської діяльності. Рішення, що стосуються фінансового менеджменту основних засобів включають використання великої суми коштів на тривалий період часу і, як правило, мають незворотний характер, впливаючи на довгострокову прибутковість бізнесу. Таким чином, управління основними засобами має життєво важливе значення для будь-якого підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика оцінки ефективності відтворення та використання основних засобів знаходить своє відображення у працях таких науковців як Вовк О. М., Касич А. О., Кухта К. О., Лютова Г. М., Павелко О. В. та інші. Проте, зважаючи на сучасні інноваційно-трансформаційні тенденції, динамічні умови діяльності підприємств питання підвищення ефективності використання та відновлення основних засобів потребують подальших досліджень та не втрачають актуальності.

Вони збагатили економічну науку глибокими конструктивними ідеями, які стали підвалинами якісних позитивних змін забезпечення основними

засобами сільськогосподарських підприємств. Під впливом їхніх концептуальних положень істотно змінилися наукові уявлення про складові системи фінансового забезпечення оновлення основних засобів, галузеві особливості основних засобів сільськогосподарських підприємств. На сучасному етапі недостатньою є розробка науково обґрунтованих пропозицій щодо удосконалення фінансового менеджменту основних засобів для забезпечення відтворення ресурсів.

Це зумовлює необхідність теоретичного опрацювання якісно нових тематично конкретизованих орієнтирів до підвищення ефективності фінансового менеджменту основних засобів сільськогосподарських підприємств і розробки векторів практичної реалізації рекомендацій щодо розвитку й активізації ролі різних інструментів у відтворювальних процесах сільськогосподарських підприємств.

Мета роботи полягає у формуванні теоретико-методичних підходів і науково-прикладних напрямів вивчення фінансового менеджменту основних засобів та визначенні шляхів підвищення ефективності їхнього використання на сільськогосподарському підприємстві.

Завданнями роботи є:

- вивчення сутності та ролі управління основними засобами та їх відтворення;
- розгляд теоретичних аспектів управління основними засобами підприємства;
- обґрунтування сучасних підходів до визначення факторів впливу на управління основними засобами сільськогосподарських підприємств;
- аналіз організаційно-економічної характеристики ТОВ «Велетень»;
- оцінка ступеня забезпеченості підприємства основними засобами та ефективності їх використання;
- обґрунтування шляхів підвищення ефективності використання основних засобів сільськогосподарського підприємства;
- побудова моделі управління основними засобами на

сільськогосподарському підприємстві;

- удосконалення системи управління основними засобами сільськогосподарського підприємства.

Об'єктом дослідження є процес ефективного забезпечення основними засобами сільськогосподарського підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні основи розробки напрямків підвищення ефективності фінансового менеджменту основних засобів сільськогосподарського підприємства.

Ефективна методологія дослідження забезпечує дійсні та надійні результати, які відповідають цілям і завданням роботи. В дипломній роботі були використані популярні методи аналізу даних у кількісних дослідженнях, які включають: статистичні методи (кореляція, регресія, моделювання структурних рівнянь), індуктивний та дедуктивний метод, методи системного підходу для отримання точних даних, метод економіко-математичного моделювання, порівняння та логічного узагальнення, графічний метод. Це створює шлях для розгляду нових питань. Існуючі дані допомагають створити більше можливостей для дослідження. Точність є одним із найважливіших аспектів дослідження. Інформація повинна бути точною та правильною.

Інформаційною базою дослідження є закони України та нормативно - розпорядчі документи, офіційні статистичні та аналітичні матеріали, первинна документація, річна бухгалтерська й оперативна звітність сільськогосподарського підприємства, праці провідних вітчизняних і зарубіжних науковців, матеріали науково-практичних конференцій та інтернет-видань, матеріали власних досліджень, результати власної практичної роботи та авторських спостережень. Економічні розрахунки виконані із застосуванням сучасних методик і комп'ютерних технологій обробки статистичних матеріалів.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА

Однією із умов ефективного функціонування підприємств на сучасному етапі є їхнє забезпечення основними засобами. Основні засоби відіграють важливу роль у виробничих процесах, оскільки вони створюють матеріальну базу та забезпечують необхідні умови для здійснення основної діяльності. В сучасних умовах розвитку економічних процесів проблема управління основними засобами набуває великого значення для всіх підприємств України, адже основні засоби, які були сформовані на початковому етапі діяльності підприємства, потребують постійного управління ними. Актуальності набуває необхідність дослідження сучасного стану основних засобів та розробки ефективних стратегій управління ними. Необхідність постійного моніторингу стану основних засобів та ефективності їх використання, зумовлюється їх ключовою роллю у виробничій діяльності будь-якого підприємства. Зважаючи на сучасні інноваційно-цифровізаційні тенденції, підвищення ефективності діяльності підприємств, їх конкурентоспроможності, лежить в площині необхідності врахування наряду інноваційного оновлення основних засобів при плануванні стратегії розвитку підприємства виходячи із конкретних ресурсних можливостей.

Основні засоби (далі – ОЗ) підприємства є важливою економічною складовою, оскільки вони становлять значну частину активів підприємства і мають вирішальний вплив на його фінансові результати. Ефективне використання основних засобів є одним із факторів успіху підприємства, дозволяючи йому функціонувати, розширювати свою діяльність і пристосуватися до змін в економічному середовищі. Ключові характеристики ОЗ за міжнародними та національними стандартами наведені на рис. 1.

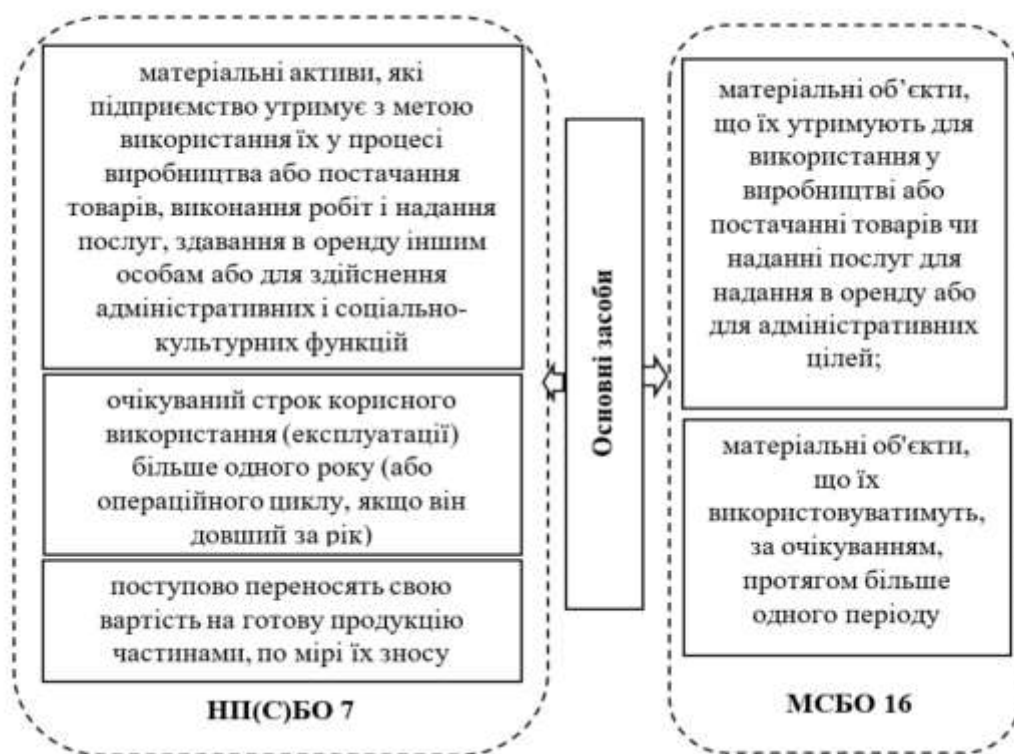

Рис 1.1 Основні характеристики основних засобів за міжнародними та національними стандартами

Загалом, з економічної точки зору, основні засоби можна визначити як матеріальні ресурси, для яких характерно зменшення вартості в процесі використання, очікуваний строк експлуатації яких становить не менше 1 року чи визначається межами операційного циклу понад один рік.

Дослідження класифікації основних засобів дозволяє оптимізувати їхню структуру та забезпечити ефективне їх використання. За допомогою класифікації основних засобів можна відокремити різні типи активів залежно від їхніх технічних характеристик, функціонального призначення, рівня інноваційності, умов використання та форм власності (рис. 1.2).

В контексті інноваційно-цифровізаційних трансформаційних процесів, проаналізовану класифікацію ОЗ можна доповнити класифікацією за ознакою інноваційності, яка базується на рівні технологічного розвитку та ступені впровадження новачій у засоби виробництва, відповідно до якої ОЗ можуть бути класифіковані наступним чином: – традиційні – це основні засоби, які використовують стандартні технології та не мають значних інноваційних

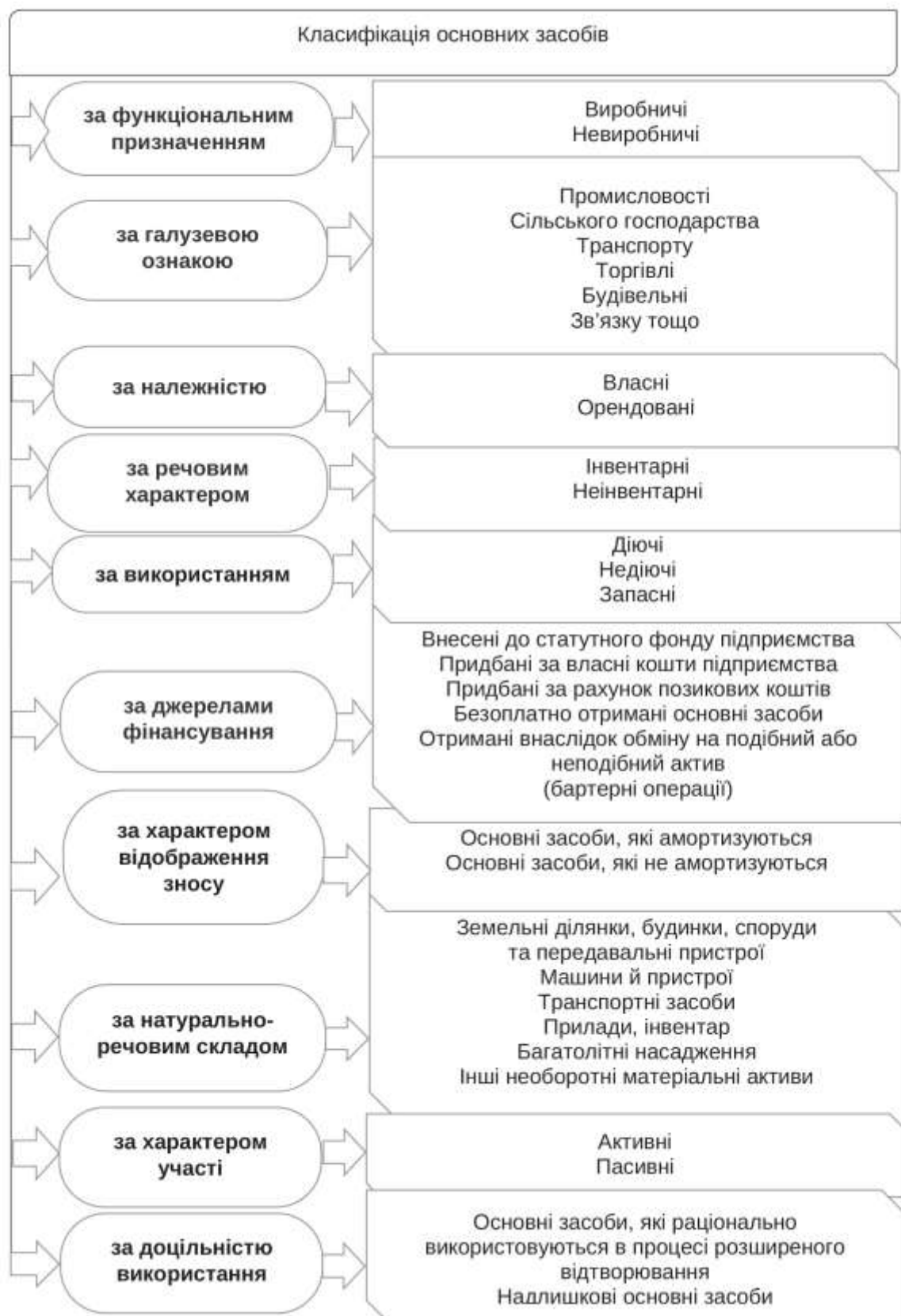

Рис. 1.2 Класифікація основних засобів

особливостей; – інноваційні – це ОЗ з використанням нових технологій, продуктивніших матеріалів або процесів, які є результатом інноваційної діяльності; – інтелектуальні – це основні засоби, які поєднують у собі технологічну складову з інтелектуальними властивостями; – спрямовані на досягнення екологічних цілей – це основні засоби, які спрямовані зменшення негативного впливу на навколишнє середовище, вони можуть включати енергоефективне устаткування та інші екологічно орієнтовані рішення. Запропонована класифікація допомагає виділити ОЗ, які мають високий інноваційний потенціал і можуть сприяти розвитку підприємства. Кожен тип основних засобів може мати важливе значення залежно від конкретної галузі та стратегії підприємства.

Класифікація основних засобів сприяє зручному моніторингу та контролю за використанням та станом основних засобів, що дозволяє підвищити ефективність їхнього управління та планування.

Економічна ефективність відтворення та використання ОЗ підприємства оцінюється позитивною динамікою відносних величин, за допомогою яких характеризується результат виробничо-господарського використання ОЗ. Цей аналіз дозволяє обґрунтувати шляхи поліпшення використання ОЗ підприємства та напрями інтенсифікації їх відтворення.

Коли підприємства володіють основними засобами, вони мають намір утримувати їх довше року та використовувати відповідно до стратегічного плану. Вартість основного засобу капіталізується і не списується на витрати. Це означає, що вартість записується як актив на рахунку балансу, а не на рахунку витрат. Щорічна звітність щодо основних засобів є стандартною процедурою для інформування зацікавлених сторін про фінансовий стан підприємства. На балансі основні засоби відображаються за первісною вартістю, також відображається залишкова вартість та знос. Більшість основних засобів з часом зношуються. На рис. 1.3 запропонована класифікація основних засобів за галузевою приналежністю.

використовуються в його діяльності для отримання доходу. Таким чином, вони мають більший термін корисного використання, ніж поточні активи, і не очікується, що вони будуть спожиті або перетворені в готівку протягом року. Також ці активи відрізняються від товарно -матеріальних цінностей, оскільки останні купуються з метою перепродажу, а перші купуються для операційних цілей [27].

Придбання основних засобів здійснюється з метою виробництва або постачання товарів чи послуг, здачі в лізинг третім особам або для використання на підприємстві. Ці активи не будуть використані або продані в звітному році. Таким чином, основні засоби мають фізичну форму і знаходяться на балансі в розділі «Необоротні активи».

Костюнік, О.В. та Наконечна, А.А. [31] визначають основні засоби як будь-які активи, які не можна легко конвертувати в готівку. Зазвичай це матеріальні фізичні речі, які мають економічний термін служби більше року. До них належать будівлі, транспортні засоби, меблі, офісне обладнання та інші [31]. Основні засоби не включають нематеріальні активи, такі як роялті та назви брендів.

Основні засоби становлять частину матеріальних активів підприємства і відрізняються залежно від типу бізнесу або галузі [46].

Основні засоби відносяться до необоротних активів, утримуваних для використання у виробництві або постачанні товарів або послуг, здачі в оренду іншим особам або для адміністративних цілей та використовуються суб'єктом господарювання з обліковим періодом більше одного року. Якщо передбачається, що вони будуть використовуватися менше одного року, то вони не повинні розглядати основні засоби [57].

Мішура В.Б. та Спіцин А.Є. [36] визначає основні засоби як матеріальні необоротні активи підприємства, які використовуються в його господарській діяльності, проте не можуть бути використані, спожиті чи продані в поточному звітному році. Основні засоби підприємства відображаються в розділі необоротних активів балансу в розділі, описаному як основні засоби.

Основні засоби, за винятком землі, будуть амортизуватися, а їх накопичена амортизація також буде відображена у складі основних засобів [36].

Отже, проаналізувавши визначення науковців, можна надати таке визначення основних засобів. Основні засоби - це матеріальні активи, придбані для довгострокового використання з метою отримання можливості повсякденних операцій господарської діяльності або створення стабільного грошового потоку. Основним засобам сільськогосподарського підприємства притаманні такі характеристики: вони купуються або створюються для підтримки фінансово-господарської діяльності більше року; термін служби будь-якого основного засобу повинен бути більше 1 року; можливість швидкого продажу та перетворення в готівку відсутня (основні засоби здебільшого неліквідні, і підприємству потрібен час, щоб їх продати або замінити); на основні засоби нараховується амортизація. Оскільки основні засоби використовуються в повсякденній діяльності, повільно потужність активів продовжує зменшуватися, і в кінцевому підсумку актив стає непотрібним. Тому для цього підприємство періодично амортизує вартість активу. Основні засоби завжди використовуються в довгостроковій перспективі. Таким чином, прибуток, отриманий від основних засобів, також є більш ніж за рік. Періодичний довгостроковий прибуток є характеристикою ефективності використання основних засобів

Управління основними засобами та інвестування в капітальні проекти є ключовими для багатьох сільськогосподарських підприємств. Тому менеджери основних засобів віддають вирішальну роль підприємству з великими інвестиціями, забезпечуючи належний облік об'єктів, які є у власності, таких як основні засоби. Все частіше управління основними активами також поширюється на нематеріальні активи, такі як бренди та інші форми прав інтелектуальної власності. Роль менеджера основних засобів полягає в тому, щоб аналізувати наявні основні засоби та звітувати про них. Управління основними засобами включає:

- облік вартості матеріальних і нематеріальних основних засобів;

- відстеження наявних основних засобів;
- нарахування та облік амортизації
- оцінка та облік знецінення;
- облік вибуття основних засобів шляхом продажу або наприкінці терміну їх використання [46, 53].

Таким чином, вартість основних засобів для їх власників залежить від потоків капітальних послуг, якими вони здатні вносити внесок у виробництво протягом терміну служби. Основні засоби є ключовим ресурсом для сільськогосподарського підприємства і можуть становити значну частину чистого капіталу, відображеного на балансі. Фінансовий менеджмент основних засобів є життєво важливим, оскільки помилки можуть призвести до неправильної оцінки бізнесу або неправильної звітності, що потенційно може вплинути на інвесторів, кредиторів та інших партнерів.

Фінансовий менеджмент основних засобів повинен включати перевірку основних засобів, щоб переконатися, що всі активи враховані та присутні. Основні засоби слід простежити від їх розташування до обліку, а основні засоби в звітності слід простежити до їх фізичного місцезнаходження.

Механізм та послідовність етапів проведення аналізу основних засобів підприємства мають важливе значення, оскільки дозволяють своєчасно виявити проблеми у наявності та структурі необхідних фондів, їх зношеності, технічній придатності, фондівіддачі та фондомісткості, що в свою чергу, дасть можливість відслідкувати показники їх продуктивного використання та покращити показники ефективності їх роботи.

Розробляючи методику для аналізу стану та ефективності використання основних засобів, варто звернути увагу на наступні фактори: – корисність основних виробничих засобів складає кілька років, що виражені терміном їх корисної експлуатації, тому витрати пов'язані з їх придбанням та використанням мають бути розподілені на певний визначений період. Проте, варто врахувати, що з кожним наступним роком ефективність їх буде знижуватися; – як правило, на момент повного зносу не завжди відбувається

їх повне оновлення, а також можуть виникати додаткові витрати, пов'язані з проведенням поточних ремонтів, що будуть збільшувати витрати підприємства і безпосередньо впливати на показники фінансового стану; – оцінка показників ефективності використання основних засобів буде залежати від їх призначення, виду, а також участі їх у виробничому процесі чи його забезпечення.

Основні завдання аналізу основних засобів підприємства представлені на рис. 1.

Рис 1.4 Основні завдання аналізу основних засобів

Аналіз основних засобів зазвичай проводиться в п'ять етапів, які представлені на рис. 2.

Здійснюючи аналіз динаміки, складу і структури основних засобів необхідно: – проводити розрахунок середньорічної вартості основних засобів, а також вивчати її динаміку протягом кількох звітних періодів; – аналізувати фактори, що впливають на зростання вартості основних засобів (модернізація, переоцінка); – порівнювати темпи зміни вартості основних засобів з показниками динаміки росту обсягів виробництва чи вартості готової продукції в натуральних показниках [5].

Рис 1.5 Етапи аналізу основних засобів

Здійснюючи аналіз динаміки, складу і структури основних засобів необхідно: – проводити розрахунок середньорічної вартості основних засобів, а також вивчати її динаміку протягом кількох звітних періодів; – аналізувати фактори, що впливають на зростання вартості основних засобів (модернізація, переоцінка); – порівнювати темпи зміни вартості основних засобів з показниками динаміки росту обсягів виробництва чи вартості готової продукції в натуральних показниках [5].

Аналізуючи структуру основних засобів та їх зміну в динаміці, варто пам'ятати, що структура основних засобів являє собою питому вагу різних груп основних засобів, що є в наявності у їх загальній вартості. Найбільшу питому вагу у сфері виробництва займають саме машини та обладнання, будівлі та споруди, а також транспортні засоби, що забезпечують та обслуговують процес виробництва.

Здійснюючи аналіз динаміки основних засобів, вивчають обсяг, закономірність та ефективне застосування капіталовкладень, розраховують відносні та абсолютні показники динаміки вартості основних засобів. Що стосується показників стану та руху основних засобів, то варто значну увагу приділити коефіцієнту оновлення та вибуття основних засобів, коефіцієнтам зносу та придатності, щоб своєчасно здійснювати модернізацію та оновлення

активів і виводити зі складу активи, що зносилися чи морально застаріли і не забезпечують ефективної віддачі. Також, бухгалтер підприємства щомісячно здійснює нарахування зносу об'єктів і відображає накопичену амортизацію у фінансовій звітності, зменшуючи таким чином первісну вартість придбаних необоротних активів, формуючи показник залишкової вартості основних засобів.

Ефективність використання основних засобів підприємства характеризують такі показники як фондоіддача, фондомісткість, фондоозброєність.

Провівши розрахунок зазначених вище показників, необхідно провести обробку аналітичних даних та узагальнити результати аналізу, порівнявши їх з показниками минулих періодів та визначити позитивну чи негативну тенденції; можливі причини погіршення показників та розробити заходи для покращення ефективності їх застосування.

Вивчення економічної ефективності використання основних засобів є складовою частиною результатів експлуатації всіх наявних ресурсів підприємства. Таким чином, керівництву підприємства, для прийняття виважених управлінських рішень щодо стану, забезпеченості та ефективного використання основних засобів необхідно удосконалювати методику проведення аналізу ефективності їх формування та використання.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА СТАНУ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА

2.1 Організаційно-економічна характеристика ТОВ «Велетень»

Запорукою прибутковості суб'єктів господарювання в сучасній економіці стала їх конкурентоспроможність і ділова активність. Ділова активність сільськогосподарського підприємства - це ефективність діяльності організації по відношенню до обсягу авансованих ресурсів або вартість їх споживання у процесі виробництва. Підприємницька активність є одним із важливих факторів, що визначають не лише фінансову стабільність підприємств, а і його здатність до інноваційного розвитку в поточний період і в майбутньому.

ТОВ «Велетень» - це сільськогосподарське підприємство Дніпропетровської області спеціалізується як по тваринництву, так і по рослинництву. Досліджуване сільськогосподарське підприємство займається агробізнесом. Агробізнес — це бізнес-сектор, що охоплює сільське господарство та пов'язану з ним комерційну діяльність. Він включає всі кроки, необхідні для відправлення сільськогосподарського товару на ринок, а саме виробництво, переробку та розподіл. Ця галузь є важливою складовою економіки країни.

Агробізнес розглядає різні аспекти вирощування сільськогосподарської продукції як цілісну систему. Хоча кожна підгалузь навряд чи буде взаємодіяти безпосередньо зі споживачем, кожна з них зосереджена на ефективній роботі, щоб підтримувати ціни на розумних рівнях.

Основними видами продукції, яку виробляє і реалізує підприємство є: продукція рослинництва та тваринництва.

Підприємство бере великі частки землі в оренду і використовує їх під насадження різних культур рослин. Склад та структуру земельних угідь

сільськогосподарського товариства з обмеженою відповідальністю ТОВ «Велетень» можна побачити в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Склад та структура земельних угідь сільськогосподарського товариства з обмеженою відповідальністю ТОВ «Велетень»

Показник	2019		2020		2021		2022		2022 р. до 2019
	га	%	га	%	га	%	га	%	
Загальна	2297	100	2297	100	2297	100	2540	100	110,58
в т.ч. с/г угідь	2297	100,00	2297	100,00	2297	100,00	2540	100,00	110,58
- ріллі	2152	93,69	2152	93,69	2152	93,69	2452	96,54	113,94
Припадає на 1 робітника:									
- с/г угідь	34,28	-	34,28	-	34,28	-	36,81	-	107,37
- ріллі	32,12	-	32,12	-	32,12	-	35,54	-	110,64

Аналіз даних таблиці 2.1 свідчить про те що основна кількість земель на підприємстві використовується під сільськогосподарські угіддя, а саме під рілля. Так у 2019 році доля ріллі порівняно з загальною площею становила 93,69 %. Незважаючи на збільшення долі ріллі до 96,54 % її величина збільшилася на 13,94 %.

Актуальність підприємницької діяльності сільськогосподарського підприємства обумовлена тим, що на сучасному ринку великий рівень конкуренції і компанії намагаються отримати якомога більше прибутку від діяльності з мінімальними витратами. Не можна досягти ефективного та динамічного розвитку сільськогосподарського підприємства та збільшення його конкурентоспроможності без управління підприємницькою діяльністю.

В таблиці 2.2 наведена структура продукції та послуг підприємства з 2019 по 2022 роки. Аналізуючи дану таблицю ми бачимо що підприємство вирощує пшеницю, кукурудзу, соняшник, ріпак озимий тощо.

Таблиця 2.2

Склад і структура товарної продукції в сільськогосподарському товаристві
з обмеженою відповідальністю ТОВ «Велетень»

Вид продукції	2019 р.		2020р.		2021 р.		2022 р.		Відхилення 2022 р. до
	тис.	%	тис.	%	тис.	%	тис.	%	
Пшениця озима	5718,7	18	5773,6	20	5622	17	6895,8	21	120,58
Гречка	40,4	0,1	0	0,0	51,5	0,6	0	0,0	0,00
Кукурудза на зерно	5976,9	19	8238,6	29	9823,8	30	5763,3	17	96,43
Ячмінь	734,8	2,3	695,7	2,5	318,9	0,9	1268,9	3,9	172,69
Овес	458,3	1,4	126,3	0,4	3,6	0,1	132,3	0,4	28,87
Просо	548,3	1,7	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0,00
Соняшник	15180	48	8683,6	31	8236	25	10870	33	71,61
Ріпак озимий	1812	5,7	3098,8	11	7892,6	24	3151,2	9,7	173,91
Інша продукція рослинництва	293,3	0,9	0	0,0	218,1	0,6	0	0,0	0,00
Продукція рослинництва, всього	30736	98,1	26616,6	96,5	32166,5	98,7	28082,2	86,4	91,36
Продукція тваринництва всього	471,1	1,5	944,5	3,4	417,5	1,2	4420,8	13,6	938,40
Велика рогата худоба	201,8	0,6	522,1	1,8	417,5	1,8	3902,4	12,1	1933,80
Свині	275,3	0,8	422,4	1,5	0	0,0	380	1,7	138,03
Вівці	0	0,0	0	0,0	0	0,0	138,4	0,4	-
Послуги в с/г	84,5	0,2	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0,00
Всього	31325	100	27561,	100	32584	100	32503	100	103,76

Аналіз даних таблиці 2.2 свідчить про те що найбільшу вагу продукції займає рослинництво 98,1 % у 2019 р., в якому найбільшу величину має соняшник 48,0 %, проте у 2022 р. величина продукції рослинництва зменшується до 86,4 %, за рахунок збільшення виробництва тваринництва в дев'ять разів.

Нижче на рисунку 2.2 наведена структура продукції сільськогосподарського товариства з обмеженою відповідальністю ТОВ «Велетень» за 2022 рік.

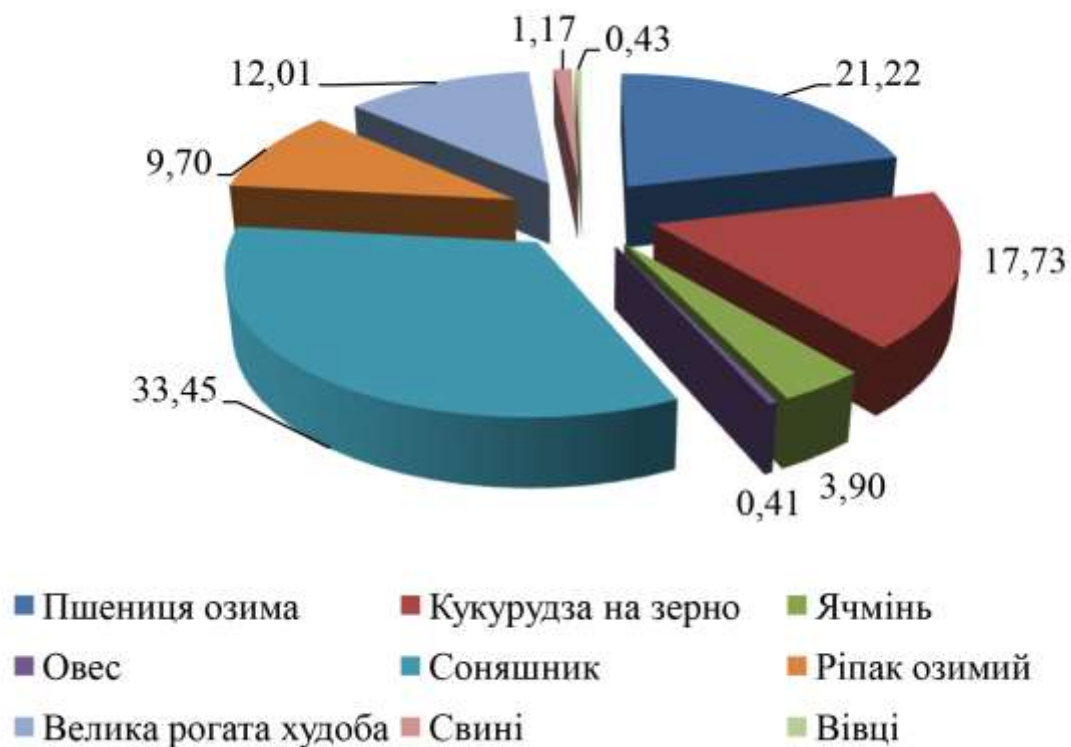

Рис. 2.1 Структура товарної продукції ТОВ «Велетень» за 2022 рік, %

Організаційно-економічна характеристика сільськогосподарського підприємства відображає ефективність фінансово-господарської діяльності за обсягом споживання ресурсів у виробничому процесі або обсягом авансованих ресурсів, а також дає опис фінансово-господарської діяльності, розкриває потенціал і внутрішні можливості підприємства.

Загалом організаційно-економічну характеристику підприємства можна проводити з точки зору стратегічних цілей організації; з точки зору поточної виробничо-господарської діяльності. У першому випадку організаційно - економічна характеристика характеризує весь комплекс управлінських технологій, які спрямовані на просування підприємства на товарному та фінансовому ринках. У другому випадку термін розглядається більш вузько: як поточну виробничу, так і комерційну діяльність підприємства, засновану на зростанні ефективності та конкурентоспроможності.

В таблиці 2.3 розглянемо динаміку основних і оборотних засобів, рівень

забезпеченості та ефективність їх використання в сільськогосподарському товаристві з обмеженою відповідальністю ТОВ «Велетень».

Таблиця 2.3

Динаміка основних і оборотних засобів, рівень забезпеченості та ефективність їх використання в сільськогосподарському товаристві з обмеженою відповідальністю ТОВ «Велетень»

Показник	2018р.	2 019р.	2020р.	2021р.	2022 р.	Відношення 2022 р. до 2018
Середньорічна вартість основних фондів, тис. грн.	7627	10947	12411	14470	15907	208,56
Середньорічна вартість оборотних фондів, тис. грн.	13321	13564	13788	15263	21503	161,42
Фондозабезпеченість в розрахунку на 100 га с.-г. угідь, тис. грн.	332,04	1823,7	540,31	629,95	626,26	188,61
Фондоозброєність праці в розрахунку на 1 середньорічного	113,84	171,05	185,24	215,97	230,54	202,52
Фондовіддача в розрахунку на 100 грн. основних фондів, грн.	410,71	295,25	307,63	256,10	231,32	56,32
Фондомісткість 100 грн. валової продукції, грн.	24,35	33,87	32,51	39,05	43,23	177,55
Вартість оборотних фондів в розрахунку на 100 га с.-г. угідь, тис. грн.	579,93	590,51	600,26	664,48	846,57	145,98

Аналіз динаміки основних і оборотних засобів наведені у таблиці 2.3 свідчить про те що середньорічна вартість основних фондів у 2022 р. порівняно з 2019 збільшилася у два рази, а вартість оборотних фондів на 61,42 %. Величина фондозабезпеченості на 100 га. збільшилася на 88,61 % за

рахунок збільшення вартості основних фондів. Фондоозброєність збільшилася у два рази за рахунок збільшення кількості працівників і збільшення основних фондів. Фондовіддача зменшилася на 43,68 % за рахунок менш інтенсивного зростання основних фондів, порівняно з валовою продукцією. Фондомісткість збільшилася на 77,55 %, а вартість оборотних фондів збільшилася на 45,98 %.

На основі даних таблиці 2.4 проведено аналіз ефективності використання трудових ресурсів та їх динаміку на досліджуваному сільськогосподарському товаристві з обмеженою відповідальністю ТОВ «Велетень».

Таблиця 2.4

Ефективність використання трудових ресурсів в сільськогосподарському товаристві з обмеженою відповідальністю ТОВ «Велетень»

Показник	2018	2019	2020	2021	2022	2022 р. до 2019 р., %
Валова продукція, тис. грн. всього:	31327,1	38685,9	36561,4	39023,2	35841,2	114,41
Середньорічна кількість працівників, чол.	67	64	67	67	69	102,99
в рослинництві	55	54	55	55	56	101,82
в тваринництві	12	10	12	12	13	108,33
Фонд оплати праці, тис. грн. всього,	1287,9	1300,1	1346,9	1409,4	1514,2	117,57
в рослинництві	1002,6	1009,8	1048,4	1108,2	1203,8	120,07
в тваринництві	285,3	290,3	298,5	301,2	310,4	108,80

Аналіз динаміки трудових ресурсів наведених в таблиці 2.4 свідчить про те що валова продукція в порівняних цінах за наведені роки збільшилася на 14,41 % за рахунок збільшення цього показника в рослинництві. Кількість працівників за роки збільшилася на 2,99 %, по рослинництву на 1,82%, а тваринництву на 8,33 %. Фонд оплати праці підвищився у 2022 році порівняно

з 2019 роком на 17,57 %, в тому числі в рослинництві збільшився на 20,07 %, а в тваринництві збільшився на 8,80%

Ефективна стратегія управління основними засобами може оптимізувати операційну продуктивність, мінімізувати витрати на весь термін служби та підтримати фінансові цілі сільськогосподарського підприємства.

В таблиці 2.5 розглянемо основні показники виробничо-господарської діяльності сільськогосподарського товариства з обмеженою відповідальністю ТОВ «Велетень».

Таблиця 2.5

Основні показники виробничо-господарської діяльності
сільськогосподарського товариства з обмеженою відповідальністю

ТОВ «Велетень»

Показник	2018 р.	2019 р.	2020р.	2021 р.	2022р.	2022 р. до 2018 р., %
Приходиться на 100 га с/г угідь, тис. грн.						
- основних фондів	332,04	1823,71	540,31	629,95	626,26	188,61
Вироблено валової продукції в співставних цінах, тис. грн. в розрахунку на:						
- 100 га с/г	1178,07	1166,91	1433,41	1514,13	1325,82	112,54
- 1 грн. основних фондів	3,32	2,29	2,49	2,25	2,04	61,48
- 1 середньорічного робітника	378,39	392,38	460,40	486,33	471,14	124,51
Рівень рентабельності, %	10,95	11,99	10,42	0,16	0,55	5,00

Аналіз основних показників виробничо-господарської діяльності в таблиці 2.5 свідчить про те що величина основних фондів на 100 га с/г угідь за ці роки збільшилася на 88,61%. Проте рівень рентабельності фінансово - господарської діяльності досліджуваного сільськогосподарського підприємства суттєво знизився. Як видно з розрахунку, рівень рентабельності протягом аналізованого періоду поступово знижується, що є негативною тенденцією.

Таким чином, організаційно-економічна характеристика сільськогосподарського підприємства взаємопов'язана з іншими важливими характеристиками організації. Безперечно, що фінансово-господарська діяльність впливає на інвестиційну привабливість і фінансовий стан сільськогосподарського підприємства. Висока ділова активність підприємства мотивує потенційних інвесторів до інвестування. Ділова діяльність є комплексною і динамічною характеристикою комерційної діяльності і ефективного використання ресурсів суб'єкта господарювання.

2.4 Аналіз фінансового стану сільськогосподарського підприємства

Фінансовий стан сільськогосподарського підприємства знаходиться під впливом різних факторів, значення яких необхідно визначити для досягнення стійкого довгострокового розвитку бізнесу. Ситуація в сільському господарстві, не є винятком. Тому управлінцям важливо знати про основні фактори, що впливають на розвиток та продуктивність, а також оцінити поточне становище підприємства, його фінансові можливості та можливості порівняно з конкурентним середовищем.

Оцінка фінансового стану сільськогосподарського підприємства та діагностика критичних ситуацій за допомогою ефективних методів дозволяють визначити загрозу банкрутства на самих ранніх стадіях та використати всі можливості для її вирішення. Таким чином, точна і вчасна діагностика проблем і критичних ситуацій допомагає усунути ймовірні наслідки негативного впливу на фінансовий стан сільськогосподарських підприємств, враховуючи специфіку сільськогосподарського виробництва. Щоб забезпечити належні умови для розвитку сільськогосподарських підприємств та їх виживання на ринку, слід зробити акцент на сучасному управлінні їх майбутньою діяльністю. На даний момент існують різні методи вимірювання та оцінки фінансових результатів підприємств.

Таблиця 2.6

Горизонтальний аналіз активу балансу ТОВ «Велетень» за 2019 -
2022 рр., тис. грн.

Показники	Абсолютна величина, тис. грн.					Зміна 2022 р. до 2018р.	
	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.	2022р.	Абсолютна (+/-, тис. грн)	Відносна (+/-, %)
1. Необоротні активи							
Основні засоби	7627	10947	12411	14470	15907	8280	208,56
Довгострокові біологічні активи	202	275	189	246	210	8	103,96
Усього за розділом I	7829	11222	12600	14716	16117	8288	205,86
2. Оборотні активи	10802	10040	10853	11815	17016	6214	157,53
Запаси							
Незавершене виробництво	5555	5781	7182	7622	13318	7763	239,75
Поточна дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	284	458	411	1034	8	-276	2,82
Інша поточна дебіторська заборгованість	1	0	0	0		-1	0,00
Гроші та їх еквіваленти	168	144	452	267	146	-22	86,90
Готова продукція	3525	3605	3303	3766	2903	-622	82,35
Поточні біологічні активи	1739	1691	1765	2024	3371	1632	193,85
Усього за розділом II	13321	13456	13788	15263	21503	8182	161,42
Активи	21150	23618	26388	29979	37620	16470	177,87

Вибір правильного методу залежить від кількох критеріїв,

найважливішими з яких є такі критерії, як часові рамки, мета використання, характер даних та джерела інформації.

Таблиця 2.7

Показники	Абсолютна величина, тис. грн.					Зміна 2022 р. до 2018р.	
	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.	2022р.	Абсолютна	відносна (+/-, %)
						(+/-, тис. грн)	
1. Власний капітал							
Зареєстрований (пайовий) капітал	7	7	7	7	7	0	100
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	8933	11943	15157	15208	15386	6453	172,24
Усього за розділом I	8940	11950	15164	15215	15393	6453	172,18
2. Довгострокові зобов’язання та забезпечення							
Інші довгострокові зобовязання	1042	392	354	182	26	-1016	2,50
3. Поточні зобов’язання та забезпечення							
Короткострокові кредити банків	8000	8000	8700	9259	14510	6510	181,38
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1054	876	28	2270	5846	4792	554,65
Інші поточні зобовязання	1654	2166	2068	2807	1593	-61	96,31
Усього за розділом 3	10832	11276	10870	14582	22201	11369	204,96
Пасив	21150	23618	26388	29979	37620	16470	177,87

Кожна економічна ситуація обумовлена різними факторами. Фінансові труднощі не виникають безпричинно і часто є наслідком змін як внутрішнього, так і зовнішнього середовища.

Аналіз показників активу балансу в таблиці 2.6 свідчить про те що за досліджуваний період необоротні активи зросли у два рази за рахунок збільшення величини основних засобів також у два рази. Суттєво знизилась поточна дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги, що є

позитивною тенденцією. В таблиці 2.7 проведено аналіз пасиву балансу ТОВ «Велетень» за 2018 - 2022 рр.

Таблиця 2.8

Показники майнового стану Аналіз пасиву балансу ТОВ «Велетень»
за 2018 - 2022 рр., тис. грн.

Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відношення 2022 р. до 2018
Частка основних засобів в активах	0,32	0,41	0,37	0,42	0,32	109,38
Частка оборотних виробничих фондів	0,24	0,29	0,53	0,38	0,38	158,33
Частка оборотних виробничих активів	0,17	0,18	0,24	0,17	0,19	111,76
Коефіцієнт оновлення основних	0,11	0,39	0,16	0,39	0,29	263,64
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,21	0,24	0,23	0,24	0,25	119,05
Частка оборотних виробничих фондів в обігових коштах	0,25	0,33	0,42	0,37	0,39	156,00
Коефіцієнт мобільності активів	1,42	1,31	1,08	0,98	1,53	107,75

За допомогою оцінки основних показників фінансового стану підприємства ми змогли побачити, що сільськогосподарське товариство з обмеженою відповідальністю ТОВ «Велетень». Незважаючи на відсутність допомоги з боку держави, має можливість покращувати свою продуктивність, отримувати більші урожаї і використовувати новітні технології на своєму підприємстві.

Аналіз показників пасиву балансу у таблиці 2.7 свідчить про те що його величина у 2022 році збільшилася на 77,87 %, за рахунок підвищення величини нерозподіленого прибутку на 72,24 %; короткострокових кредитів банків - на 81,38 %; поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги - у 5,5 рази.

Як показує аналіз фінансового стану досліджуваного сільськогосподарського підприємства за 5 років, ТОВ «Велетень» стало працювати менш ефективно. Підприємство стало менш ліквідним незважаючи на те, що величина власного капіталу залишалася постійною протягом досліджуваного періоду, і підприємство почало використовувати більше залученні кошти, рентабельність впала, проте швидкість оборотів коштів збільшилася. В таблиці 2.8 проаналізуємо показники майнового стану.

Аналіз показників майнового стану наведених у таблиці 2.8 свідчить про те що у 2022 році порівняно з 2019 роком всі показники зростають, окрім коефіцієнта мобільності активів який зменшився на 34,37%. Прогнозування успіху або банкрутства підприємства буде ставати все більш важливим у міру зростання попиту на продовольство.

В таблиці 2.9 проведемо аналіз доходів і витрат ТОВ «Велетень»

Таблиця 2.9

Аналіз доходів і витрат ТОВ «Велетень»

Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відношення 2022 р. до 2019 р. %
Чистий дохід від реалізації продукції	31325	32321	38180	37057	36796	117,47
Собівартість реалізованої продукції	25352	25112	30847	32584	32509	128,23
Валовий прибуток	5973	7209	7333	4473	4287	71,77
Інші операційні доходи	390	61	151	124	18	4,62
Адміністративні витрати	712	715	847	1086	1204	169,10
Витрати на збут	478	336	229	361	69	14,44
Інші операційні витрати	1808	1963	1359	1075	617	34,13
Фінансовий результат від операційної діяльності	3365	4256	5049	2075	2415	71,77
Фінансові витрати	589	1246	1835	2024	2237	379,80
Фінансовий результат до оподаткування	2776	3010	3214	51	178	6,41
Чистий фінансовий результат	2776	3010	3214	51	178	6,41

Дохід від реалізації продукції - є найвагомішою частиною доходів підприємства. Його частка у 2022 році в структурі доходів склала 87,55%, це

дещо вище порівняно з 2019 роком. Дохід від реалізації в 2022 році виріс на 17,47 % порівняно з 2019 роком. Питома вага інших операційних доходів у 2022 році зменшилась порівняно з 2019 роком і становила 1,35% усіх доходів в 2022 році. Загалом доходи підприємства у 2022 році порівняно з 2019 роком знизились. В основному зниження доходів відбулося за рахунок зниження валового прибутку та зниження інших операційних доходів.

Покажемо на графіку динаміку доходів підприємства ТОВ «Велетень» за аналізований період. Як видно з графіку, починаючи з 2019 року загальний дохід підприємства поступово зростає. 2020 рік відзначився як найдинамічніший в порівнянні з усіма періодами.

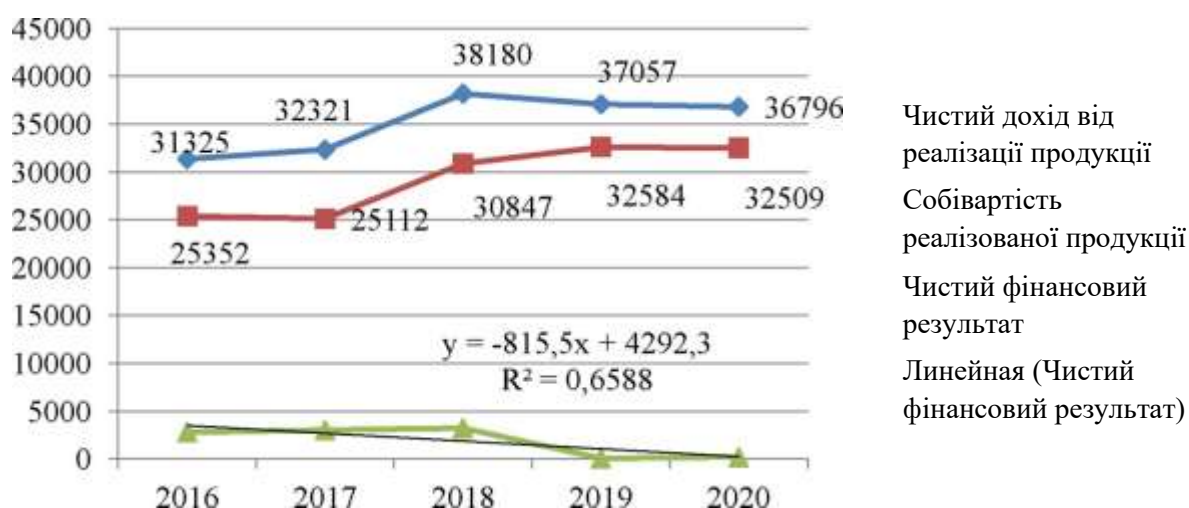

Рис. 2.2 Динаміка чистого доходу та чистого прибутку ТОВ «Велетень» протягом 2019-2022 років, тис. грн.

Приріст доходу в порівнянні з 2019 роком становив 28,03%. В 2021 році темп росту спав і становив 22,94%. Протягом всього аналізованого періоду діяльності досліджуваного сільськогосподарського підприємства, а саме з 2019 по 2022 роки витрати та відрахування підприємства постійно збільшувалися. У 2019 році витрати та відрахування становили 7856 тис. грн. У 2022 усі витрати та відрахування зросли на 44,77 % порівняно з показником 2019 року. За весь аналізований період витрати та відрахування підприємства

загалом збільшилися на 7210 тис. грн.

У 2022 році витрати зросли, за рахунок росту всіх елементів витрат. Підприємство ТОВ «Велетень» отримувало прибуток протягом досліджуваного періоду. Таким чином, досліджуване сільськогосподарське підприємство повинно ефективно управляти своїми активами, щоб зменшити ризик для фінансово-господарської діяльності. Зокрема, технічне обслуговування виробничого обладнання може допомогти захистити бізнес від ризиків, неефективності та втрат робочого часу.

Оскільки основні засоби можуть становити значну частину активів сільськогосподарського підприємства, таким чином, вони важливі для представлення фінансового стану. Деякі основні фонди зношуються, тобто зменшуються в ціні зі старінням. З точки зору фінансового менеджменту, амортизація дозволяє підприємствам платити за основні засоби протягом очікуваного терміну їх служби, що допомагає відшкодувати початкові витрати на активи та може призвести до економії податків.

Ефективне управління основними засобами протягом усього їхнього життєвого циклу важливо, оскільки помилки можуть призвести до неправильної оцінки вартості бізнесу або неправильної податкової звітності. Щоб максимально використати свої активи, сільськогосподарське підприємство повинно їх точно обліковувати та оцінювати.

Ефективний фінансовий менеджмент використання основних засобів досліджуваного сільськогосподарського підприємства «Дніпро-Н» сприятиме підвищенню прибутковості та фінансової стійкості підприємства. Якщо підприємство продається або закривається, визначення активів і правильна їх оцінка будуть життєво важливими для визначення чистої вартості бізнесу, як для продажу, так і для банкрутства.

2.5 Оцінка ступеня забезпеченості підприємства основними засобами та ефективності їх використання

Прийняття економічних рішень стосовно управління основними засобами значною мірою залежить від якості та рівня інформації, якою володіє сільськогосподарське підприємство. Якість і достовірність інформації, отриманої з фінансової звітності, дуже важлива для успішного прийняття рішень, розвитку підприємства, сприяння надходженню інвестицій та фінансовій стійкості. Фінансово-господарська діяльність та інвестиції в основні засоби повинні бути взаємопов'язані, і сильний розвиток фінансово-господарської діяльності призведе до збільшення інвестицій в основні засоби. Тому підприємству необхідно оптимізувати структуру інвестицій в основні засоби.

Таблиця 2.10

Динаміка руху основних фондів в ТОВ «Велетень»

Роки	Середньорічна вартість, тис. грн.		Абсолютний приріст, тис. грн.		Темп росту, %		Темп	
	Основних фондів	в т. ч. основних виробничих фондів	Основних фондів	в т. ч. основних виробничих фондів	Основних фондів	в т. ч. основних виробничих фондів	Основних фондів	в т. ч. основних
2018	7627	6574	-	-	-	-	-	-
2019	10947	9120	3320	2546	143,53	138,73	43,53	38,73
2020	12411	11094	1464	1974	113,37	121,64	13,37	21,64
2021	14470	12453	2059	1359	116,59	112,25	16,59	12,25
2022	15907	13098	1437	645	109,93	105,18	9,93	5,18

Прийняття управлінських рішень є важливою частиною функції планування управління основними засобами. Розуміння унікальної природи управлінських рішень вимагає розуміння типів рішень та контексту прийняття цих рішень. Прийняття рішень можна визначити як вибір між альтернативними напрямками дій. Прийняття управлінських рішень

стосується вибору, з яким стикаються менеджери в рамках своїх обов'язків в організації. Прийняття рішень також можна розділити на три категорії залежно від рівня, на якому вони відбуваються.

Стратегічні рішення - ці рішення встановлюють стратегію та цілі управління основними засобами. Ці типи рішень зазвичай приймаються на найвищих рівнях організаційного управління. Тактичні рішення - тактичні рішення стосуються тактики, яка використовується для досягнення організаційних цілей. Тактичні рішення в першу чергу приймаються менеджерами середньої ланки. Оперативні рішення стосуються методів здійснення управління основними засобами. таблиці 2.11 розглянемо забезпеченість основними фондами в ТОВ «Велетень».

Таблиця 2.11

Забезпеченість основними фондами в ТОВ «Велетень»

Показники	2019 р.	2017 р.	2020 р.	2021 р.	2022р.	Відхилення, +/-
Середньорічна вартість основних виробничих фондів тис. грн.	7627	10947	12411	14470	15907	8 280
Фондозабезпеченість на 100 га сільськогосподарських угідь, тис. грн.	332,04	1823,71	540,31	629,95	626,26	294
Фондоозброєність на середньорічного працівника, тис. грн.	113,84	171,05	185,24	215,97	230,54	117
Капітальні вкладення на 100 га сільськогосподарських угідь, тис. грн.	159	172	179	211	228	69

Згідно розрахунків таблиці 2.11 середньорічна вартість основних засобів ТОВ «Велетень» підвищується щорічно, у 2022 році вона зросла на 8280 тис. грн. і становила 15907 тис. грн., при тому, що у 2019 році середньорічна вартість основних засобів становила 7627 тис. грн. Фондозабезпеченість на 100 га сільськогосподарських угідь підвищилась з

332,04 тис. грн. у 2019 році до 626,26 у 2022 році, що є позитивною тенденцією. Фондоозброєність на одного середньорічного працівника також поступово зростає протягом досліджуваного періоду. Так, у 2018 році фондоозброєність становила 113,84 тис. грн., в той час як у 2022 році - 230,54 тис. грн. У таблиці 2.12 проаналізована структура основних виробничих засобів ТОВ «Велетень».

Таблиця 2.12

Структура основних виробничих засобів ТОВ «Велетень»

Групи основних засобів	2019 р.		2020 р.		2021 р.		2022 р.		Відхилення
	тис.	%	тис.	%	тис.	%	тис.	%	
Будинки, споруди та передавальні пристрої	3432	68	5320	64	7686	64	8246	59	240,27
Машини та обладнання	3801	26	5738	31	5351	32	7013	34	184,50
Транспортні	220	2	1219	3	1290	2	376	4	170,91
Інші основні засоби	174	4	134	2	143	2	272	3	156,32
Разом по	7627	100	12411	100	14470	100	15907	100	208,56

Кожен бізнес має структуру активів, зокрема структуру основних виробничих засобів. Структура основних виробничих засобів ТОВ «Велетень» представляє стратегію заробітку з бази основних засобів. Вирішальне правило ефективної фінансово-господарської діяльності сільськогосподарського підприємства полягає в тому, що основні засоби повинні отримувати прибуток, щоб виправдати своє місце на балансі. Коли дорогі активи простоюють протягом тривалого часу, або коли вони заробляють менше, ніж витрати на їх використання та утримання, ділові результати та фінансове становище підприємства знижуються. Ефективність виробництва і позиція на ринку також знижуються, коли структура основних засобів сільськогосподарського підприємства не підтримує бізнес-стратегію високого рівня.

Структура основних засобів характеризує здатність сільськогосподарського підприємства використовувати свою стратегію та максимізувати прибутки за допомогою бізнес-моделі. Відповідно, розуміння структури основних виробничих засобів починається з розуміння природи структур балансу та того, що вони розкривають про сильні, слабкі сторони та можливості бізнесу. В таблиці 2.13 визначено забезпеченість та ефективність використання основних засобів ТОВ «Велетень».

Таблиця 2.13

Забезпеченість та ефективність використання основних засобів

ТОВ «Велетень»

Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відношення 2022 р. до 2018,
Фондозабезпеченість, тис. грн.	332,04	1823,71	540,31	629,95	626,26	188,61
Фондоозброєність, тис. грн.	113,84	171,05	185,24	215,97	230,54	202,52
Фондовіддача, грн.						
- по товарній продукції	410,71	295,25	307,63	256,10	231,32	56,32
- по прибутку	36,40	27,50	25,90	0,35	1,12	3,07
Фондомісткість, грн.						
- по товарній продукції	24,35	33,87	32,51	39,05	43,23	177,55
- по прибутку	274,75	363,69	386,15	28372,55	8936,52	3252,62
Рівень	10,95	11,99	10,42	0,16	0,55	5,00

Управління основними засобами - це дуже важлива діяльність на підприємстві. Досліджуване сільськогосподарське підприємство має велику кількість основних фондів. Щоб забезпечити краще обслуговування і щоб бути більш ефективними, підприємства часто мають більше основних засобів. Сільськогосподарське підприємство в сучасній економіці повинно йти в ногу з постійно мінливими технологіями, щоб сприяти відповідності очікуванням ринку. Кращі і вдосконалені основні засоби можуть зробити сільськогосподарське підприємство більш цінним через їх використання та

переваги, які забезпечують ці активи. Неефективне, неправильне управління основними засобами можуть мати негативний вплив на фінансово - господарську діяльність підприємства, зокрема, пов'язані приховані витрати з перевищенням основних засобів.

Важливі критерії ефективного процесу управління основними засобами, включає: визначення потреб в основних фондах, встановлення централізованого управління основними засобами, визначати, документувати та впроваджувати політику, необхідні процедури та контроль; закупівля, отримання, інспекція, інвентаризація, зберігання та розподіл активів; ремонт та обслуговування активів, відчуження; процес управління пошкодженими, застарілими або непотрібними основними засобами; облік та звітність основних засобів та операцій з активами; моніторинг та оцінка процесу управління основними засобами.

В ТОВ «Велетень» забезпеченість основними засобами в 2022 році становить 626,26 тис. грн., фондоозброєність - 230,54 тис. грн., що у 2 рази більше порівняно з 2019 р. (таблиця 2.13). Така зміна зумовлена збільшенням вартості основних засобів підприємства. Фондовіддача за товарною продукцією у звітному році зменшилась відносно 2019 року на 43,68%. На кожну гривню використаних основних фондів у 2022 р. в ТОВ «Велетень» було вироблено і реалізовано продукції на 43,23 грн.

Фінансовий менеджмент використання основних засобів може потребувати більше персоналу в цій сфері. Крім того, підприємство може зіткнутися з багатьма кардинальними змінами в сфері управління основними засобами. Фінансовий менеджмент використання основних засобів визначатиме, яким чином будуть управляти основними засобами та процедури, що стосуються повного спектру діяльності з основними засобами, включаючи планування, використання, звітність, підзвітність, зберігання, випуск і отримання, контроль, оцінка. На самому базовому рівні якісне планування основних засобів може допомогти сільськогосподарському підприємству вирішити, чи дійсно йому потрібно придбати об'єкт (і якщо так,

то придбати, здати в оренду чи орендувати). Під час придбання активу також важливо, щоб фахівець об'єкта визначив його вимоги до обслуговування; що він повинен робити, мінімально прийнятний стан і як можна виміряти рівень його обслуговування.

Фондовіддача є важливим показником при оцінці ефективності фінансового менеджменту використання основних засобів. Чим вища фондовіддача, тим продуктивніше й ефективніше управління у використанні економічних ресурсів. На рис. 2.3 показана система фондовіддачі сільськогосподарського підприємства ТОВ «Велетень».

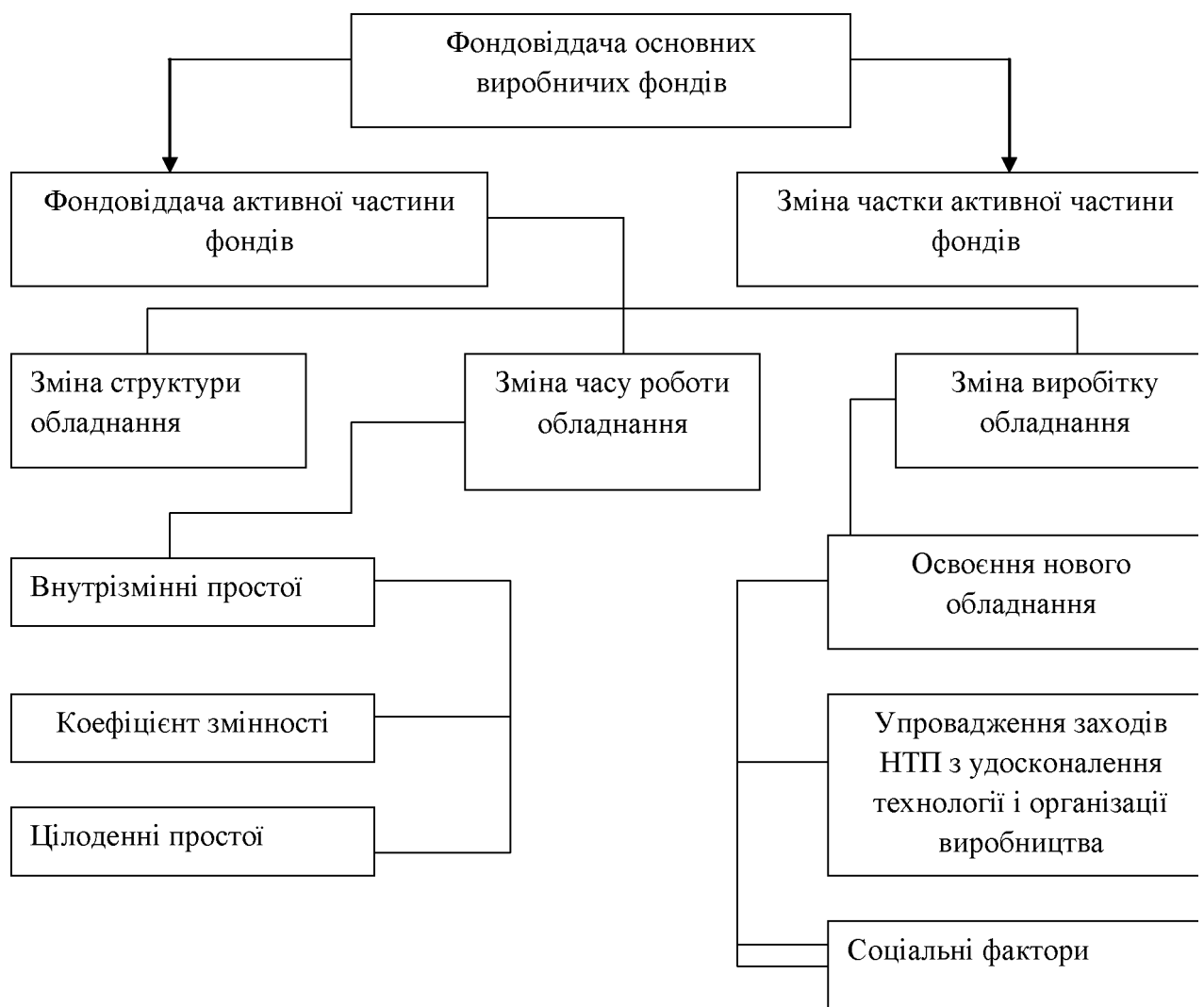

Рис. 2.3 Система фондовіддачі сільськогосподарського підприємства ТОВ «Велетень»

Таким чином, можна зробити висновок, що ефективний фінансовий

менеджмент пояснить важливість наявності управління необхідних основних фондів в досліджуваному сільськогосподарському підприємстві. Крім того, це буде описувати процес управління, який підтримуватиме прийняття рішень вищим керівництвом щодо основних засобів підприємства (тобто потреби в основних фондах, надлишок, стан). Фінансовий менеджер повинен надавати детальну інформацію про те, як дані чи інформація були зібрані та які найкращі методи щодо управління основними засобами.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Стратегія управління основними засобами включає в себе набір довгострокових планів і дій, спрямованих на ефективне використання та оптимізацію виробничих активів компанії. Основні етапи стратегічного управління основними засобами включають наступні кроки:

1. Перший етап передбачає детальний аналіз стану ОЗ підприємства, що включає оцінку стану активів, їх використання, технічні характеристики та продуктивність.

2. На другому етапі слід визначити стратегічні цілі, які пов'язані з управлінням ОЗ (поліпшення продуктивності, зниження витрат на експлуатацію, модернізацію обладнання, впровадження енергоефективних рішень тощо).

3. Третій етап передбачає розробку конкретної стратегії управління ОЗ, що може включати розробку планів заміни, модернізації, розширення або зведення нових об'єктів. Важливо враховувати фінансові можливості, технологічні тенденції та вимоги ринку при розробці стратегії.

4. Четвертий етап передбачає планування і впровадження конкретних заходів для реалізації стратегії управління основними засобами. Критичним фактором успіху є правильне планування, ресурси і контроль за виконанням стратегічних заходів.

5. Останній етап включає постійний моніторинг реалізації стратегії управління основними засобами та внесення необхідних коригувань. Слід проводити регулярну оцінку результатів, відстежувати відповідність досягнутих показників з поставленими цілями і, за необхідності, вносити зміни в стратегію.

В даному контексті важливим стануть превентивні заходи спрямовані на запобігання можливим проблемам та націлені на забезпечення тривалої та ефективної роботи основних засобів, що допоможе знизити витрати на ремонт та заміну засобів, зберегти їхню вартість та забезпечити стабільну роботу підприємства [4].

Загальна мета ефективного відтворення та використання основних засобів полягає в забезпеченні стабільної роботи виробництва, зниженні витрат, покращенні якості продукції та збільшенні конкурентоспроможності на ринку.

Повномасштабне вторгнення росії в Україну внесло свої корективи у майбутню діяльність українських підприємств (рис. 3.1).

Торгівля з росією, яка окупувала частину України, заборонена на державному рівні. Всі підприємства, які співпрацювали з російськими партнерами, змушені переглянути свою бізнес-модель. Протягом найближчого часу очікується низький попит на нові транспортні засоби, оскільки українці надають перевагу більш доступним вживаним автомобілям, зокрема комерційним. Зміна постачальницьких ланцюгів та дефіцит компонентів є проблемою, яка впливає на всі світові виробництва, і це також впливає на українську виробничу сферу. Для збільшення обсягів виробництва автомобілів необхідні запчастини, що є проблемою, яку частково можна вирішити шляхом локалізації виробництва всередині країни, проте не всі технології наразі можливо реалізувати в Україні. Євроінтеграція може мати значний на українську автомобільну промисловість.

Рис 3.1 Шляхи підвищення використання основних засобів підприємства

В перспективі це може перетворити Україну з країни, де в основному збирають невелику кількість автомобілів з іноземних запчастин, на країну з повноцінними виробничими потужностями та виробництвом автомобілів світових брендів [1]. Ефективне управління основними засобами передбачає раціональне використання та оптимальне співвідношення між необхідними та наявними основними засобами.

Підприємство повинно стратегічно планувати свої інвестиції в основні засоби, враховуючи поточні та майбутні потреби, а також здатність ефективно використовувати ці активи для досягнення своїх цілей. Економічна ефективність відтворення та використання основних засобів підприємства оцінюється позитивною динамікою відносних величин, за допомогою яких характеризується результат виробничо-господарського використання основних засобів. Цей аналіз дозволяє обґрунтувати шляхи поліпшення використання основних засобів підприємства та напрями інтенсифікації їх відтворення. Ефективність відтворення та використання основних засобів є важливим аспектом успішної діяльності підприємства. Основні засоби, такі як обладнання, машини, транспортні засоби і будівлі, є важливими ресурсами, що допомагають забезпечити виробничий процес і досягнення стратегічних цілей. Загальна мета ефективного відтворення та використання основних засобів полягає в забезпеченні стабільної роботи виробництва, зниженні витрат, покращенні якості продукції та збільшенні конкурентоспроможності підприємства на ринку.

Основними шляхами підвищення ефективності використання основних засобів, які можна застосувати у розрізі інтенсивного та екстенсивного шляхів підвищення ефективності використання основних засобів відобразимо на рис. 3.2.

Отже, в процесі дослідження було визначено, що підвищення ефективності використання основних засобів для підприємств має вагомe значення. Підприємствам, які мають на балансі значні суми основних засобів, необхідно не лише прагнути їх модернізувати, збільшувати час роботи

обладнання, покращувати структуру і склад основних засобів, але й максимально підвищувати ефективність їх використання, що може бути реалізовано за рахунок застосування переважно інтенсивних методів, що особливо актуально в сучасних умовах дефіциту фінансових та капітальних інвестицій.

Рис 3.2 Напрями підвищення використання основних засобів

Отже, в процесі дослідження було визначено, що підвищення ефективності використання основних засобів для підприємств має вагоме значення. Підприємствам, які мають на балансі значні суми основних засобів, необхідно не лише прагнути їх модернізувати, збільшувати час роботи обладнання, покращувати структуру і склад основних засобів, але й максимально підвищувати ефективність їх використання, що може бути реалізовано за рахунок застосування переважно інтенсивних методів, що особливо актуально в сучасних умовах дефіциту фінансових та капітальних інвестицій.

З метою ефективного управління основними засобами необхідно враховувати:

- мету фінансово-господарської діяльності, іншими словами, з якою метою підприємство вкладає ресурси. Часто це означало б розуміння конкретної відповідальності в майбутньому, все це має на увазі кардинально різні часові рамки, рівні та типи толерантності до ризику, необхідної прибутковості та необхідної ліквідності; - інші аспекти інвестиційних переваг сільськогосподарського підприємства.

Такі переваги є виключно індивідуальними, реальність така, що кожен інвестор має свої особливості та переваги. Деякі управлінці, не схильні до кредитного ризику (можливість неотримання виплат), тоді як деякі неліквідні активи мають потенціал для повернення більше з часом.

Оскільки їх неможливо витратити найближчим часом без серйозного ризику втрати менш важливої для цих довгострокових цілей.

Насправді таке індивідуальне управління основними засобами є винятком, а не правилом. Натомість, практичний прояв управління основними засобами сільськогосподарського підприємства передбачає ведення діяльності, яка має або повинна мати певні профілі ризику.

Під час здійснення інвестицій сільськогосподарське підприємство при управлінні основними засобами об'єднує власний і позиковий капітал, а потім розподіляє його. Якщо фінансова стратегія сільськогосподарського підприємства ефективна, то управління основними засобами буде сприяти реальному зростанню підприємства.

Існують причини необхідності в правильному управлінні основними засобами на сільськогосподарському підприємстві. До них належать такі:

- формування інвестиційного портфелю: деякі з основних інвестицій, які здійснює підприємство, цілком можуть бути в його основні засоби. Підприємство може володіти нерухомістю; офісними, комерційними чи складськими приміщеннями та земельними ділянками. Перша причина насправді найпростіша - це величезна сфера інвестицій для сільськогосподарського підприємства, а інвестиціями треба управляти професійно.

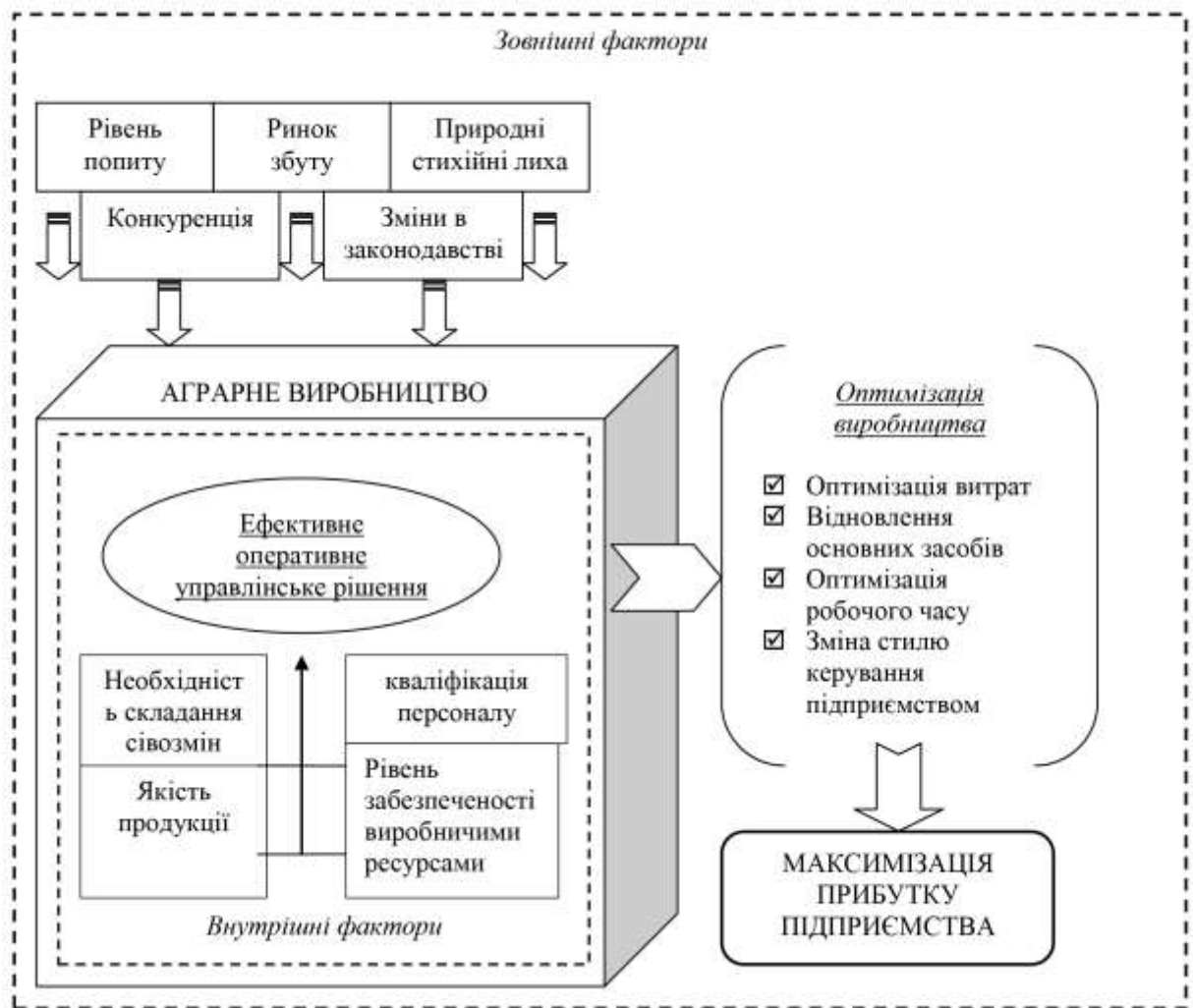

Рис. 3.3 Вплив сукупності факторів на ефективність використання основних засобів та кінцевий результат роботи підприємства

- уникнення втрат від крадіжок: виходячи з першої причини, підприємство може володіти багатьма меншими, але відносно дорогими активами, такими як дорогі інструменти, портативні комп'ютери або планшети.

- страхування основних засобів на випадок втрати від великих катастроф: виходячи із загальносвітової ситуації катастрофи трапляються досить часто.

- інвестори, які розглядають можливість придбання бізнесу або частки в бізнесі: якщо сільськогосподарське підприємство знаходиться на етапі, коли хоче залучити інвестований капітал, зацікавлені інвестори затребують

переглянути фінансову звітність. - фінансові установи, які розглядають можливість кредитування. Якщо сільськогосподарське підприємство працює з кредитором, щоб отримати фінансування для своєї діяльності, і воно може надати надійну резервну копію, яка супроводжує вартість основних засобів підприємства, це дуже важливо для надання кредиту та довіри до сільськогосподарського підприємства.

- вартість інвестицій: якщо у підприємства є основні засоби на обліку, справді керівництво не знає, яка щоденна, щотижнева чи місячна вартість основних засобів для підприємства. Якщо розрахунки зносу чи амортизації чекають на кінець року, коли будуть необхідні розрахунки, неможливо дізнатися протягом року, яка вартість цих основних засобів для фінансовогосподарської діяльності сільськогосподарського підприємства. Багато підприємств покладаються на подібну інформацію, якщо вони займаються пропозицією робіт (або їм потрібно знати вартість обладнання) або переглядають аналіз витрат і вигод великих проектів, що передбачають інвестиції основні засоби. - розташування та місцезнаходження основних засобів: якщо підприємство має кілька місць, де можуть знаходитися активи потрібні записи, які показують, де ці активи, або, де вони повинні бути.

Після обґрунтування причин важливості управління основними засобами, потрібне рішення щодо моделювання ефективної системи управління ними. На ринку існують програми та програмні додатки створені для управління основними засобами, незалежно від того, де знаходиться підприємство. Зокрема є хмарні програми, володіють великою обчислювальною потужністю і підійдуть як для підприємства з десятками тисяч активів, так і для малого бізнесу з десятьма активами. Такі програми створені для кількох місць, добре працюють для серійних активів, мають кращі можливості пошуку в базі даних серед будь-якого програмного забезпечення для основних засобів на ринку і навіть надають керівництву записи в журналі, які потрібно додати до своєї звітності.

Диверсифікація виробництва та структурні зміни досягаються не виключно через економіку: економічне процвітання також залежить від розширення можливостей людського потенціалу. Стратегічне управління основними засобами – це нова модель вилучення вартості з виробничих активів. Воно являє собою комплексний підхід зверху вниз до управління обладнанням підприємства та персоналом для досягнення максимальної прибутковості. Його єдина найважливіша особливість полягає в управлінні потенційною прибутковістю підприємства на основі фактів, на основі ринкових умов і змінних, які контролюються керівництвом. Сфера стратегічного управління основними засобами починається з прогнозування продажів, через планування виробництва, включає всі аспекти виробництва і закінчується доставкою продукції клієнтам.

Починається стратегічне планування управління з мети придбання основного засобу: придбання з метою забезпечення працевлаштування співробітників, щоб задовольнити клієнтів; чи для отримання більшого прибутку на капітал, ніж при інвестуванні в інші інструменти. Беручи на себе ризики, пов'язані з виробництвом, підприємство може застосувати знання працівників, системи, процес і людей для отримання солідної прибуткової віддачі.

Таким чином, метою стратегічного управління основними засобами завжди буде ефективне керування наявними ресурсами для отримання прибутку, водночас захищаючи інтереси працівників, майно, нематеріальні активи та навколишнє середовище. Це означає, фінансовий менеджер повинен розуміти ключові важелі для розкриття потенціалу основних засобів, систематично розбудовуючи можливості фінансово-господарської діяльності сільськогосподарського підприємства.

Якщо сільськогосподарське підприємство зможе використовувати загальні наявні основні засоби краще, ніж конкуренти, воно вироблятиме кращий продукт за меншою вартістю і з більшою прибутковістю, матиме

гнучкість ціноутворення, щоб продавати весь асортимент продукції на насиченому ринку, і переживе важкі часи, поки конкуренти зазнають збитків.

Кінцева мета створення ефективної системи управління основними засобами сільськогосподарського підприємства — забезпечити безперервну роботу підприємства на повній швидкості, без простоїв та мінімальних запланованих збоїв. Більшість сільськогосподарських підприємств сьогодні витрачають більшість своїх ресурсів на аварійний ремонт. Потрібен перехід від культури ремонту до управління основними засобами.

Такий перехід починається з узгодження бачення всієї управлінської команди. Виробничі графіки складаються з урахуванням прогнозів продажів, які швидко змінюються, що призводить до поломок виробництва, надлишкових запасів і напруженості обладнання. Тільки через обмін баченням майбутнього роботи підприємства та багаторічним планом змін і безперервним удосконаленням управлінці можуть зробити прорив у створенні вартості сільськогосподарським підприємством.

Більшість ініціатив з покращення технічного обслуговування сьогодні мають функціональний характер. Серед різноманітних показників вони порівнюють, наскільки добре підприємство працює з багатьма іншими підприємствами, і намагаються змінити спосіб виробництва. Проте, більшість інших сільськогосподарських підприємств, які порівнюються, лише трохи кращі за досліджуване підприємство. Таким чином, якщо підприємство просто змінить певні практики, воно буде таким же ефективним (чи неефективним), як і інші. Немає наголосу на фінансових результатах, які підприємство очікує побачити, немає розуміння ключових проблем в роботі, немає плану серйозних культурних змін, а також невелика участь і прихильність вищого керівництва. Питання, над якими потрібно працювати, є тактичними і рідко призводять до вимірного прогресу, як за провідними, так і за відстаючими показниками. Управлінці не можуть визначити результати змін у фінансових показниках сільськогосподарського підприємства, і в кінцевому підсумку

витрачають грошові кошти на покращення обслуговування, спираючись на віру в те, що це правильно.

Оптимальне підвищення ефективності управління основними засобами полягає в наступному:

- аналіз потенційного виробництва, доступного на підприємстві, на основі найкращої продемонстрованої продуктивності та експлуатаційних характеристик основних засобів;

- кількісно визначені поточні робочі показники кожного підрозділу та цілі щодо покращення цих показників;

- бізнес-кейс на три-п'ять років, який визначає очікування щодо витрат і виробництва на основі зусиль щодо удосконалення фінансово-господарської діяльності;

- багаторічний план, який визначає типи змін у практиці та вимірювання, необхідні для досягнення цілей;

- чітке розуміння того, що кожна функція працює залежно від управління всією фінансово-господарською діяльністю; - відповідальність за досягнення результатів, виходячи з річних бюджетних циклів.

Таким чином, стратегічне управління основними засобами – це комплексна програма, що виконується протягом горизонту стратегічного планування, яка систематично створює цінність від інвестицій у фінансовогосподарську діяльність сільськогосподарського підприємства.

Висновки

Поліпшення показників ефективності використання основних засобів суб'єкта господарювання впливає на фінансові результати його роботи за рахунок зростання випуску продукції, зменшення її собівартості, підвищення якості готової продукції і, як наслідок, максимізація фінансового результату діяльності. Основні засоби, які виступають матеріально-технічною базою будь-якого виробництва, є фундаментом розвитку та удосконалення діяльності підприємств. Рациональне використання основних засобів є важливим фактором оптимізації собівартості випущеної готової продукції, тобто формування сукупних витрат виробництва та бази оподаткування підприємства податком на прибуток, що безпосередньо впливає на кінцевий фінансовий результат діяльності – чистий прибуток.

З метою удосконалення методики проведення аналізу ефективності формування та використання основних засобів суб'єкта господарювання доцільно застосовувати аналіз коефіцієнтів, який ґрунтується на розрахунку співвідношення між собою різних показників фінансово-господарської діяльності підприємства.

Удосконалена методика аналізу ефективності використання основних засобів полягає в тому, що з її допомогою можна визначити шляхи підвищення ефективності експлуатації об'єктів основних засобів на підприємстві, запропонувати заходи щодо поліпшення їх стану, збереження та оновлення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрійчук В. Фонди не зношуються, зношуються засоби праці / В. Андрійчук // Голос України, 1997. № 6. с. 3.
2. Борисюк І. О. Резерви підвищення ефективності використання основних засобів / І. О. Борисюк, І. І. Ткаченко // Науковий вісник НЛТУ, 2010. № 18.5. С. 287 – 290.
3. Буренніков Ю. Ю. Управління інноваційною діяльністю в промисловості : сутність, особливості розвитку, шляхи удосконалювання : [монографія]. Вінниця : ВНТУ, 2011. 184 с.
4. Бойчик І. М., Хопчан М. І., Харів П. С., Піча Ю. В. Економіка підприємства : Навч. посібник. 2 вид., виправ. і допов. – К. : «Каравела». Львів : «Новий світ – 2000», 2001. 298 с.
5. Верба В. А. Аналітична оцінка управлінських технологій розвитку українських підприємств / В. А. Верба, О. М. Гребешкова // Актуальні проблеми економіки : наук. журн. НАУ, 2010. №5. С. 52-59.
6. Грачова Р. Основні засоби. Бухгалтерський облік // Нова бухгалтерія. Спец. додаток до тижневика Д-т К-т., 2001. С. 16 – 19.
7. Іщенко І. І. Оцінка економічної ефективності виробництва та затрат / І. І. Іщенко, С. П. Терещенко– К.: Вища школа, 2014. 187 с.
8. Іванілов О. С. Економіка підприємства: підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. С. Іванілов — К. : Центр учбової літератури, 2009. 728 с.
9. Ковальчук І. В. Економіка підприємства : навч. посіб. / І. В. Ковальчук. – К. : Знання, 2008. 680 с.
10. Круш П. В. Капітал на основні засоби підприємства : навч. посіб. для вузів / П. В. Круш, В. І. Подвігіна, О. В. Клименко. – К. : Центр навч. Літ. , 2008. 166 с.
11. Краснокутська Н. С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: Навч. посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. 352 с.

12. Економіка підприємства: навч. посіб. / Л. Л. Лазебник, В. В. Гурочкіна, Л. В. Слюсарева та ін.; за заг. ред. Л. Л. Лазебник. – Ірпінь : Університет ДФС України, 2021. 426 с.
13. Економіка підприємства: навч. посіб. для вузів / В. І. Мацибора, В. К. Барський, Т. В. Мацибора. – К. : Каравела, 2008. 312 с.
14. Морозова С. А. Детермінанти інноваційного розвитку економічних систем ЄС: дис. ... канд. екон. наук: Київ, 2020. 293 с.
15. Оваденко В. О. Підвищення ефективності використання та відтворення основних виробничих фондів підприємства [Текст] : автореферат дис. ... канд. екон. наук : 08.06.01 / В. О. Оваденко ; Київський нац. екон. ун-т. – К., 2005. 19 с.
16. Економіка підприємства : підручник / за ред. С. Ф. Покропивного. – К. : КНЕУ, 2008. 528 с.
17. Економіка виробничого підприємництва: Навч. посіб. / За ред. Й. М. Петровича. 3-тє вид., випр. – К. : Т-во «Знання», КОО, 2002. 405 с.
18. Склярєнко В. К. Экономика предприятия : учебник / В. К. Склярєнко, В. М. Прудников. – М. : ИНФРА – М., 2006. 445 с.
19. Сімахова А. О. Моделі соціальної економіки у глобальному вимірі: автореф. дис.... канд. екон. наук: 08.00.02. Київ, 2020. 34 с.
20. Соломіна Г. В. Економіка підприємства : практикум / Г. В. Соломіна. – Дніпро : Видавець Біла К. О., 2020. – 142 с.
21. Савчук Л. М. Економічні, управлінські, правові та інформаційнотехнічні проблеми діяльності підприємств: колективна монографія / за заг. ред. Л. М. Савчук, М. Фіц. – Дніпро: Герда, 2016. 528 с.
22. Тоцький В. І., Лаврененко В. В. Організаційний розвиток підприємства: навч. посіб. К. : КНЕУ, 2005. 247 с.
23. Економіка підприємства та міжнародних компаній : навч. посіб. для вузів / В. А. Федорова, О. А. Соловійова. – К. : Центр навч. Літ., 2008. 416с.

24. Федоронько Н. І. Облік і внутрішньогосподарський контроль необоротних матеріальних активів на підприємстві: дис.... канд. екон. наук : Тернопіль, 2011. 193 с.

25. Череп А. В. Ефективність використання основних фондів підприємства [Текст] / А. В. Череп, А. А. Клименко // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. 2009. № 6. С. 212 – 215.

26. Чорна І. О. Ефективність використання виробничих фондів та розробка пропозицій щодо її поліпшення [Текст] / І. О. Чорна // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. 2009. № 2. С. 212 – 216.

27. Шушкова Ю. В. Технологічна модернізація як основа реіндустріалізації національної економіки: дис. ... док. екон. наук : Львів, 2020. 528 с.

28. Шегда А. В. Економіка підприємства [Текст] : навч. посібник / А. В. Шегда [та ін.] ; ред. А. В. Шегда. – К. : Знання, 2005. 432 с.

29. Шевченко В. В. Економічна енциклопедія / за ред. В. В. Шевченка. Київ : Альманах, 2016. 304 с.

30. Шершньова З.Є. Стратегічне управління: підручник / З.Є. Шершньова. – 2-ге вид., перероб. ідоп. – К. :КНЕУ, 2004. – 699 с.

31. Шарманська В. М. Аналіз забезпеченості підприємства основними засобами та ефективності їх використання / В. М. Шарманська, В. В. Вітюк // Молодий вчений. – 2018. – № 1. – С. 550-552.

32. Яременко Л. М. Теоретичні підходи до сутності та класифікації основних засобів / Л. М. Яременко // Економічний вісник університету. – 2016. – Вип. 27. – С. 144-148.

33. Економіка і управління підприємствами: теорія, методика, практика : колективна монографія / Кол. авторів. Полтава : ПП «Астроя», 2020. 240 с.

34. Підприємницька модель економіки та управління розвитком підприємства: тези I Міжнародної науково-практичної конференції (8-9 листопада 2018 р.). – Житомир, 2018. 751 с.

35. Офіційний сайт ТОВ “Київгума”. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://kyivguma.ua/ru/> 36. Фінансова звітність ТОВ “Київгума” 2020 – 2021 рр.. [Електронний ресурс] – Режим доступу : https://clarityproject.info/edr/35115248/finances?current_year=2021

36. Бондарук С.Р., Лопатовська О.О. Теоретичні аспекти аналізу забезпеченості підприємства основними засобами. *Актуальні проблеми науки і практики: сталий розвиток в умовах воєнного стану : тези доповідей учасників міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті д.е.н., професора Горбоноса Федора Володимировича* (Львів, 26-27 грудня 2022 року). Львів : ЗВО «Львівський університет бізнесу та права», 2022. URL: <http://lubp.com.ua/wp-content/uploads/2022/12/51.pdf> (дата звернення: 25.11.2023).

37. Бондарук С.Р., Лопатовська О.О. Генезис категорії «основні засоби»: обліково-економічний аспект. *Актуальні проблеми сьогодення у сфері фінансів, обліку та аудиту* : праці VII Всеукр. наук.-практ. конф. (Хмельницький, 25 травня 2023 р.). Хмельницький, 2023 (дата звернення: 29.11.2023).

38. Власюк Г.В. Шляхи вдосконалення основних засобів. *Держава та регіони*. 2018. № 4. С. 32–36.

39. Єпіфанова І.Ю. Аналіз відтворення і використання основних засобів підприємств Вінниччини. *Економічний простір*. 2021. № 58. С. 172–177.

40. Кузьмін О. Економічна ефективність використання основних засобів підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2020. № 20(9). С. 240–245.

41. Маренич Т.Г. Методичні підходи до оцінки ефективності використання основних засобів. URL: http://www.khntusg.com.ua/files/sbornik/vestnik_127/05 (дата звернення: 18.11.2023). 7. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку

42. «Основні засоби», затв. наказом Міністерства фінансів України від 27 квітня 2000 року № 92, зі змінами та доповненнями. URL: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=z0288-00> (дата звернення: 22.11.2023).

43. Приварникова І.Ю. Особливості управління використанням та оновленням основних засобів підприємств України. *Економічний простір*. 2021. № 52/2. С. 277–286.

44. Сметанюк О.А. Проблеми фінансового забезпечення відтворення основних засобів. *Економічний простір*. 2022. № 59. С. 253–264. 10. Фурсов О.І. Формування організаційно-економічного механізму управління основними засобами в умовах реструктуризації підприємств. *Економіка*. 2020. С. 16–20.

45. Ареф'єва О. В., Сафонік Н. П., Кривенко Є. А. Фактори інноваційного розвитку системи матеріальнотехнічного забезпечення підприємства в умовах неотехнологічного відновлення. *Modern Economics*. 2021. № 30(2021). С. 13–20. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V30\(2021\)-02](https://doi.org/10.31521/modecon.V30(2021)-02).

46. Вовк О. М., Долгополова Ю. А. Управління ефективністю інноваційного оновлення основних засобів авіапідприємств. *Приазовський економічний вісник*. 2019. Випуск 6(17). С. 106–110. DOI: <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2019-6-20>.

47. Залізнюк В. П., Сафонік Н. П., Кая А. С. Превентивне управління економічною безпекою в умовах ведення міжнародного бізнесу. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2022. Випуск 41. С. 42–46. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2022-41-8>.

48. Касич А. О., Леуська С. М. Порівняльний аналіз визначення основних засобів за міжнародними та національними стандартами. *Економіка та суспільство*. 2018. Випуск 18. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/18_ukr/127.pdf.

49. Кухта К. О., Орошан Т. А. Класифікація основних засобів як важлива передумова їх обліку та аналізу. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 21-22. С. 106–111.

50. Лютова Г. М., Атамась О. М. Класифікація основних засобів як важлива передумова їх обліку та аналізу. *Фінансовий простір*. 2018. № 3 (31). С. 147–154. 1

51. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби»: виданий Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку зі змінами станом на 1 січня 2012 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_014#Text.

52. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua>.

53. Офіційний сайт Інституту дослідження авторинку. URL: <https://eauto.org.ua>.

54. Офіційний сайт ПрАТ «Єврокар». URL: <https://www.skoda-auto.ua/company/skoda-solomonovo>.

55. Павелко О. В., Романець О. В., Чабар Ю. О. Організація бухгалтерського обліку основних засобів підприємств та суб'єктів державного сектору: напрями удосконалення. *Вісник НУБГП. Серія «Економічні науки»*. 2021. Випуск 4(96). С. 245–267.